

مدیر فرهنگی فراهم آوری اعضای دانشگاه شهید بهشتی

جایگاه سینما در افزایش اهدای عضو

بهنام مزیّنانی

کمبود اعضای موجود برای پیوند یکی از مسائل حیاتی در کشور است که گذر زمان، تبلیغات، رسانه، تصویر و گزارش‌های این دو دهه باز هم خلاء قابل توجهی در جامعه به نقش گذاشته است. شکاف‌های روانی در امر اهدا و شک و تردیدهای بخشش در این چند سال هنوز بحران پیوند عضو را جدی نگه داشته است. اهدای عضو به فرهنگسازی گسترده نیاز دارد که به باور عمومی مردم برسد، خانواده‌هایی که در شرایط حساس تصمیم‌گیری برای رضایت نسبت به اهدای اعضای عزیزشان هستند، بتوانند راحتتر اقدام کنند و جان بیماران را نجات دهند. تلویزیون و سینما از ارکان اصلی و مهم فرهنگ سازی و تبلیغات در امر حیات بخش اهدای عضو هستند که همچنان نقش کمرنگی بر دوش دارند. ساخت آثاری درباره اهدای عضو در سینمای ایران بسیار اندک و محدود بوده است. با توجه به اهمیت این موضوع سینما و تلویزیون تهی از قصه‌های جاندار ایثار و فداکاری در هدیه نفس است و سینماگران به سراغ داستان‌هایی از جنس اهدای عضو نرفته‌اند. به مناسبت ۳۱ اردیبهشت روز اهدای عضو، ضمن گفتگو با دکتر احسان علی بیگی مدیر فرهنگی و توسعه ارتباطات واحد فراهم آوری اعضا و نسوج پیوندی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، به بررسی فیلم‌هایی پرداخته‌ایم که موضوع اهدای عضو محور داستانشان بوده است.

آمارها چه می‌گویند

مطابق آخرین آمار رسمی از مرکز مدیریت پیوند و درمان بیماری‌های وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در حال حاضر بالغ بر

۱۸ هزار بیمار در لیست انتظار پیوند اعضا هستند که روزانه ۷ تا ۱۰ نفر از آن‌ها به علت نرسیدن عضو پیوندی فوت می‌کنند. منبع اصلی تهیه اعضا برای این بیماران، موارد فوت بر اثر مرگ مغزی است. مرگ مغزی حالت نادری از فوت است که حدود ۱٪ موارد فوت را شامل می‌شود اما علی‌رغم فوت بیماران، اعضای حیات بخششان از جمله قلب، کبد، ریه‌ها، کلیه‌ها و غیره تا مدت کوتاهی به کمک سرم‌ها، داروها و دستگاه تنفس مصنوعی به حیات خود ادامه می‌دهند و قابلیت پیوند به بیماران نیازمند را دارند. این در حالی است که بین ۵ تا ۸ هزار مورد مرگ مغزی در سال به دلایل متعدد اتفاق می‌افتد که در صورت فراهم نمودن امکان اهدای اعضا، بسیاری از هم‌وطنان زندگی دوباره خواهند یافت یا از بیماری‌های مزمن و سخت نجات می‌یابند. در حال حاضر در کشورمان فقط ۳۰٪ موارد مرگ مغزی به اهدا می‌رسند و ۷۰ درصد دیگر با اعضای زندگی بخش به خاک سپرده می‌شوند. از آنجایی که این مهم یک موضوع اجتماعی است، می‌بایست مردم کشورمان در مورد آن اطلاعات کافی داشته باشند تا در لحظه وقوع حادثه سریع‌تر و با آگاهی کافی تصمیم‌گیری نمایند. بنابراین یکی از مشکلات اساسی در زمینه عدم رضایت خانواده برای اهدای اعضای عزیزان مرگ مغزی است که نشان از اهمیت اقدامات فرهنگ‌سازی و ارتقای دانش عمومی در خصوص اهدای اعضا از موارد مرگ مغزی دارد.

ضرورت فرهنگ‌سازی

پیشرفت در زمینه‌های علمی و تکنیکی پیوند اعضا و مقبولیت آن به‌عنوان بهترین روش

درمان جایگزینی نارسایی پیشرفته اعضا باعث افزایش اهمیت چگونگی تأمین و فراهم آوری اعضای پیوندی از موارد مرگ مغزی شده است. این موفقیت‌ها باعث افزایش بقای عمر، بهبود کیفیت زندگی، کاهش هزینه‌های درمانی بیمار، ایجاد احساس بخشندگی و بهبود شرایط روحی از دست دادن عزیز در خانواده‌های موارد مرگ مغزی شده است. اهدای اعضا از موارد مرگ مغزی یک موضوع درمانی، اجتماعی و فرهنگی است. فرهنگ هر جامعه تمدن آن را می‌سازد لذا فرهنگ یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌هایی است که می‌تواند در جریان اهدا عضو کمک‌حال باشد. بنابراین، نیاز داریم تمام ابعاد تأثیرگذار آن در امر اهدای عضو را ارزیابی کرده و متناسب با آن و ظرفیت‌های حاکم در هر کدام از این ابعاد اقدامات مناسب فرهنگی و آموزشی را به‌منظور بهبود شناخت مرگ مغزی و اهدای اعضا در جامعه انجام دهیم. و لازم به ذکر است بیشتر از هر مورد دیگری لازم است با تولید محتوای غیر علمی و ایجاد جذابیت در داستان‌های فیلم‌ها و سریال‌ها و برنامه‌های دیگر خدشه‌های به فرهنگ اهدای عضو، اهدای زندگی وارد نکنیم.

از آنجایی که اهدای اعضا از موارد مرگ مغزی در کشورمان هم‌چون نهالی نوپا نیازمند مراقبت و پرورش بوده که تحقق این امر مهم جز با توجه ویژه به تمام ابعاد آن در جامعه قابل تبیین نیست. به‌طوری‌که این فرآیند نیازمند به توجه و جلب همکاری آحاد مختلف جامعه از جمله هنرمندان و اصحاب رسانه به‌عنوان یکی از تأثیرگذارترین مجموعه‌های فرهنگی است. یکی از بهترین راه‌های معرفی هر موضوعی به‌منظور تأثیرگذاری بر افکار عمومی، بهره‌مندی از ظرفیت‌های کلان ملی آن حوزه به‌ارائه فیلم‌نامه‌ها، ساخت سریال و فیلم‌های سینمایی و اقدامات مفید و اثر بخش در سطح ملی است. همان‌طوری که اشاره شد، داستان اهدای اعضا از موارد مرگ مغزی سرگذشت افرادی است که در مرگشان، زندگی نهفته است و این نفس را بدون هیچ چشم‌داشتی به کالبد بیماران نیازمند می‌دهند. اهدا اعضا موضوعی است که فرهنگ‌سازی در مورد آن سال‌هاست شروع شده؛ اما نیاز است تا بیش از پیش نسبت به این امر

روزانه بین ۷ تا ۱۰ نفر بر اثر نرسیدن عضو اهدایی فوت می‌کنند و ما برای نجات جان بیماران در کشور نباید از ظرفیت حیات بخش‌های موارد مرگ مغزی غافل باشیم، چرا که موافقت با اهدای اعضا حداقل دو زندگی را راقم می‌زند و مخالفت با آن حداقل دو مرگ را

